

เบรคชเชร์ ตัวละครเอกของอโยเบสโก

น. เทสงบั๊ตี่ เกรื่อทอ-ง

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของ การศึกษาตามหลักสูตรปริญญา เอกักษรศาสดรณหาวัดเรจร

ภาควชษาภาษาตะวันตก

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

พ.ศ.2530

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณมหาวิทยาลัย

ISBN 974-568-390-6

013088

I 10297388

BERENGER, HEROS D'IONESCO

Sombat Khruathong

Cette Thèse fait partie des Etudes Supérieures conformément au

Règlement du Diplôme d'Etudes Supérieures

Section des Langues Occidentales

L'Ecole des Gradués

Université Chulalongkorn

1987

ISBN 974-568-390-6

Sujet : Bérenger, héros d'Ionesco
Par : Monsieur Sombat Khruathong
Directeur de Thèse : Monsieur Olivier Guitton
Département : Langues Occidentales
Année Universitaire : 1987

Accepté par l'Ecole des Gradués, Université Chulalongkorn,
comme faisant partie de la Maîtrise, conformément au Règlement du
Diplôme de Maîtrise :

Thavorn Vajrabhaya Doyen de l'Ecole des Gradués
(Professeur Thavorn Vajrabhaya, Ph.D.)

Le Jury

M. Malee Mukdaprakorn Président
(Mademoiselle Malee Mukdaprakorn, Ph.D.)

V. Padmasankh Membre
(Madame Varunee Padmasankh, Ph.D.)

O. Guitton Directeur de thèse
(Monsieur Olivier Guitton)

Copyright 1987

par

L'Ecole des Gradués
Université Chulalongkorn

สมบัติ เครือทอง : เบรองเซร์ . ตัวละครเอกของอโยเนสโก (BERENGER HEROS D' IONESCO) อ.ที่ปรึกษา : อ.โอลิวิเยร์ กิตง

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อพิสูจน์ให้เห็นว่า "เบรองเซร์ตัวละครเอกของอโยเนสโก" นั้น เป็นตัวแทนของอโยเนสโก และเป็นตัวแทนของมนุษย์ในยุคสมัยเดียวกับผู้แต่งอีกด้วย

ผลการวิจัยพบว่าตัวละครเอกเบรองเซร์เกิดความรู้สึกว่า โลกของมนุษย์กำลังสูญเสียลักษณะความเป็นมนุษย์ไปที่ละเล็กทีละน้อยนั้น ไร้สาระเฉกเช่นเดียวกับความรู้สึกของผู้แต่ง ผลการวิจัยครั้งนี้ยังช่วยให้เข้าใจอีกด้วยว่าผู้แต่งเริ่มเข้าไปมีบทบาทผูกพันทางการเมืองและสังคมที่ละเล็กทีละน้อย โดยที่ยังคงรักษาลักษณะเฉพาะตัวในการสร้างตัวละครแบบหุ่นยนต์อย่างสับสนเนื่องกันมาตั้งแต่ผลงานในระยะแรกของเขา

ผลการวิจัยครั้งนี้ยังช่วยให้เห็นว่าอโยเนสโกนั้น ยังคงเป็นนักเขียนผู้ซึ่งมองโลกในแง่ดีอยู่ เพราะว่าการผลงานของเขาแม้ว่าจะเริ่มต้นด้วยภาพของมนุษย์ ซึ่งถูกกลไกของสังคมหัดพาไป เหมือนหุ่นยนต์นั้น ได้หวนกลับเข้าสู่เส้นทางของมนุษยธรรม

ภาควิชา ภาควิชาคณิตศาสตร์
สาขาวิชา ภาควิชาคณิตศาสตร์
ปีการศึกษา ๒๕๖๐

ลายมือชื่อนิสิต ชลพร ตรีภพ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา Ol Putha

หัวข้อวิทยานิพนธ์	เบรอนเจอร์ ตัวละครเอกของอโยเนสโก
ชื่อนิสิต	นายสมบัติ เครือทอง
อาจารย์ที่ปรึกษา	อาจารย์โอลิวีเยร์ กี้ตง
ภาควิชา	ภาษาตะวันตก
ปีการศึกษา	2530

บทคัดย่อ

เมื่อทำการศึกษาวิเคราะห์ผลงานบทละครทั้ง 4 เรื่องของอโยเนสโก นักเขียนบทละครร่วมสมัยในกลุ่มผู้เริ่มละครแนวอับซูร์ดแล้ว จะเห็นได้ว่านักเขียนผู้นี้ได้ตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับตำนานตัวละครเอกตามแบบเก่า "ตัวละครเอก" ที่พบในบทละครทั้ง 4 เรื่องนี้ ไม่ได้เป็นตัวละครที่เราคุ้นเคยตามแบบฉบับเดียวกันกับในบทละครคลาสสิกสมัยกรีกโรมัน หรือแม้แต่สมัยปัจจุบันที่ยังคงเสนอตัวละครที่มีความแตกต่างไปจากผู้อย่างมากอีกต่อไปแล้ว

กล่าวได้ว่า "ตัวละครเอก" ของอโยเนสโกนั้น ที่แท้คือตัวผู้แต่งเอง ทั้งนี้เป็นเพราะเขาเกิดความรู้สึกว่าโลกของมนุษย์ ซึ่งกำลังสูญเสียลักษณะความเป็นมนุษย์ไปทีละเล็กละน้อยนั้นไร้สาระเฉกเช่นเดียวกับความรู้สึกของผู้แต่ง ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่า "เบรอนเจอร์ ตัวละครเอกของอโยเนสโก" เป็นตัวแทนของมนุษยชาติ ซึ่งจำต้องเผชิญหน้ากับความเปลี่ยนแปลงอันหลากหลายทั้งในทางการเมืองและสังคมอีกด้วย

อย่างไรก็ตาม เราจะพบว่าความเลวร้ายทางการเมืองและสังคมนั้นเป็นเพียงแต่ตัวเชื้อโรครเล็ก ๆ ตัวหนึ่งอันเป็นผลผลิตมาจากเชื้อโรคอีกตัวหนึ่งซึ่งร้ายแรงกว่าหลายสิบเท่า เชื้อโรคตัวนั้นก็คือ ความเลวร้ายเชิงอภิปรายที่ทำให้มนุษย์ทนทุกข์ทรมานมานานนับศตวรรษ และดูเหมือนว่าจะไม่มีตัวยาใด ๆ ที่จะรักษาให้หายหรือแม้แต่จะช่วยบรรเทาความเจ็บปวดให้เบาบางได้เลย ทั้งนี้เป็นเพราะว่ามนุษย์ถูกกำหนดให้มีชีวิตอยู่เคียงข้างกับความตาย อันเป็นเชื้อไวรัสที่แท้จริงเพียงตัวเดียวที่กัดกร่อนจิตใจของมนุษย์มานานศตวรรษแล้วศตวรรษเล่า ดังนั้นละครทั้ง 3 เรื่องคือ ตุเออร์ซองส์ กาสส์ รีโนเชออส และเลอ รัว เซอ เมอร์ต จึงแสดงให้เห็นตามที่อโยเนสโกได้กล่าวไว้คือ "สภาวะของมนุษย์เป็นสิ่งกำหนดสภาวะของสังคม ไม่ใช่ตรงกันข้าม"

ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจแต่อย่างใดเลยที่ได้เห็น "เบรอนเซอร์ ตัวละครเอกของอียิปต์" ปรากฏตัวขึ้นบนเวทีในฐานะนักเขียนบทละครที่กำลังอยู่ในระหว่างการพักผ่อน เพราะไม่มีเรื่องที่จะเขียนก่อนที่จะเป็น เลอ บียอง เดอ แลร์ อีกครั้งหนึ่งเพื่อเห็นภาพนรกของโลกอนาคต "ตัวละครเอก" ในละครเรื่องสุดท้ายชุด 4 เรื่องนี้ ได้ตั้งข้อสงสัยในเรื่องประโยชน์ของศิลปะการละครอันก่อให้เกิดการถกเถียง โดยที่ยังหาข้อสรุปถึงที่สุดไม่ได้ระหว่างนักวิจารณ์ ที่เห็นว่างานการละครควรมุ่งสนับสนุนความดีเลิศทางอุดมการณ์ทางการเมืองในทศวรรษ 1950 กับฝ่ายนักวิจารณ์ที่เห็นว่างานศิลปะควรมุ่งถ่ายทอดสารที่แฝงเร้นอยู่ในตัวงาน

ดังนั้น การศึกษาเกี่ยวกับความหมายของ "เบรอนเซอร์ ตัวละครเอกของอียิปต์" ในครั้งนี้จะช่วยให้เราเข้าใจได้ว่า ทำไมผู้เขียนจึงเข้าไปมีส่วนร่วมผูกพันกับสภาวะทางการเมือง และสังคมที่ละเอียดละอออย่างไร โดยที่ยังคงรักษาลักษณะเฉพาะตัวในการสร้างตัวละครแทนหุ่นยนต์ (สเตเรโอטיפ) อย่างสืบเนื่องกันมาตั้งแต่ผลงานในระยะแรกของเขา และเรายังพบอีกว่านักเขียนบทละครผู้นี้ยังคงเป็นผู้ที่มองโลกในแง่ดีอยู่ เพราะว่าผลงานของเขานั้น แม้ว่าจะเริ่มต้นด้วยภาพของมนุษย์ที่ถูกกลไกของสังคมพัดพาไปจนเหมือนหุ่นยนต์ ได้หวนกลับเข้าสู่เส้นทางของมนุษยธรรมเมื่อเป็นเช่นนั้น จึงกล่าวได้ว่าเขากำลังเดินสวนทางบนถนนสายเดียวกันกับซามูเอล เบคเกต ซึ่งเริ่มต้นฉายภาพของมนุษย์ธรรมดา ๆ และค่อย ๆ สูญเสียความเป็นมนุษย์ไปจนหมดสิ้นในบั้นปลาย

SOMBAT KHUATHONG : BERENGER HEROS D'IONESCO. DIRECTIEUR DE THESE:
M. OLIVIER GUITTON, 88 pp.

Cette recherche vise à prouver que "Bérenger, héros d'Ionesco" est l'avatar de son créateur Ionesco et aussi le représentant de l'homme de l'époque.

Il résulte de cette recherche que Bérenger éprouve comme son créateur une impression d'absurde dans le monde, vision dans laquelle est plongé l'homme qui perd petit à petit son caractère humain. Elle nous permet de comprendre que le dramaturge s'engage inconsciemment, peu à peu, dans la solidarité de la tension politico-sociale tout en conservant son originalité à force de recréer des personnages stéréotypes caractérisant les pièces de ses deux premières périodes.

Cette recherche nous permet de constater que le dramaturge est encore très optimiste puisque son oeuvre au départ portée sur la déshumanisation, entre dans la voie humaniste.

ภาควิชา ๓๑๒๐๑:๐๒๓๓
สาขาวิชา ๓๑๒๐๑:๑๗๓
ปีการศึกษา ๒๕๓๐

ลายมือชื่อนิสิต สombat Khuathong
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา O. Guillon

Sujet : Bérenger, héros d'Ionesco
 Par : Monsieur Sombat Khruathong
 Directeur de Thèse : Monsieur Olivier Guitton
 Département : Langues Occidentales
 Année Universitaire : 1987

RESUME

En abordant la tétralogie théâtrale d'Ionesco, un dramaturge du théâtre contemporain, classé parmi les initiateurs du "théâtre de l'absurde", on découvre qu'Ionesco met en question le mythe du héros traditionnel. Le "héros" que nous rencontrons n'est plus le même personnage auquel nous a habitués le théâtre classique, antique, voire moderne, qui se plaît à présenter un être hors du commun fort différent du public.

Le "héros" ionescien est le double du dramaturge puisqu'il éprouve, comme son créateur, une impression d'absurde dans le monde, vision dans laquelle est plongé l'homme qui perd au fur et à mesure son caractère humain. "Bérenger, héros d'Ionesco" représente ainsi donc toute l'humanité qui doit faire face aux transformations diverses des événements politico-sociaux.

Cependant, on découvre que le mal politico-social n'est qu'un petit germe résultant d'un autre mal dix fois plus grand : c'est le mal métaphysique qui fait souffrir l'homme depuis des siècles. Aucune "antidote" ne peut l'en guérir ni ne calme cette douleur enracinée parce que l'homme est condamné à vivre au sein de la mort, le seul

vrai "virus" qui nous ronge le coeur depuis des siècles et des siècles. Ainsi, ce sont Tueur sans gages, Rhinocéros, et le Roi se meurt qui nous montrent selon la constatation ionescienne que "c'est la condition humaine qui gouverne la condition sociale, et non le contraire."

Donc, il n'est pas étonnant de revoir "Bérenger, héros d'Ionesco" sur scène en tant que dramaturge en retraite et stéril avant de devenir le Piéton de l'air pour voir la vision des Enfers du monde futur. Le "héros" de cette dernière pièce de la tétralogie met en cause l'utilité de l'art théâtral qui provoque un grand débat sans aucune solution définitive : les critiques solidaires de la tension politique et idéologique des années cinquante

Cette recherche sur la signification du "Bérenger, héros d'Ionesco" nous aidera donc à comprendre comment le dramaturge s'engage petit à petit dans la solidarité politico-sociale tout en conservant son originalité à force de recréer des personnages stéréotypes caractérisant les pièces de ses deux premières périodes. On peut remarquer que ce dramaturge est encore très optimiste puisque son oeuvre, au départ portée sur la déshumanisation, entre dans la voie humaniste. Il prend ainsi la même voie que Samuel Beckett, mais en sens inverse. Beckett, au départ, choisit de présenter des personnages au caractère humain pour finalement arriver à les déshumaniser.

DEDICACE

Je me permets d'exprimer ici mes remerciements les plus sincères et ma reconnaissance la plus profonde à Monsieur Olivier Guitton, mon enthousiaste Directeur de thèse, prêt à consacrer son temps et à donner ses conseils et son aide sans lesquels ce travail n'aurait pas été terminé dans les mêmes conditions.

Sombat Khruathong

TABLE DES MATIERES

	Page
Résumé	VI
Introduction	XI
Chapitre I -D'Ionesco à Bèrenger	1
1. Prise de conscience par l'auteur du mal métaphysique	3
A. Vision de l'absurde dans sa vie quotidienne	4
B. Insatisfaction face aux événements politico-sociaux	9
2. Conceptions théâtrales	15
A. L'expression de l'interrogation	15
B. Les personnages de sa révolte	22
Chapitre II -Bèrenger et sa maladie personnelle	30
1. Spectacle de la maladie	32
A. La variété de la maladie	32
B. Prise de contact avec la maladie	33
C. Bèrenger-spectateur	37
2. Expérience vécue de la déshumanisation	39
A. Identification à la maladie	39
B. Regards sur Bèrenger	43
3. Fin des derniers espoirs de Bèrenger	45
A. Fausses promesses	46

	Page
B. Prise de conscience de Bérenger dès <u>Tueur sans gages</u>	49
C. Systématisation de la prise de conscience...	52
Chapitre III -De l'individualité à l'universalité	57
1. Révolte et solitude	57
A. La révolte de Bérenger	57
B. La solitude de Bérenger	60
C. Le profil d'un message	63
2. Moyen mis en oeuvre pour la formation du message	66
A. La création technique du héros	66
B. Moyens pour une prise de conscience du public	71
3. Fondement et validité des moyens utilisés	77
A. Complexe d'infériorité	77
B. Le juste milieu	81
Conclusion	84
Bibliographie	87